

ex - skratka: *exudebat, exc, excudit*

Ex aequo et bono - lat. – „podľa vlastného vedomia a svedomia“; výraz odvodený z latinčiny a používaný ako právny termín v rámci rozhodcovského konania; právo sudcu prihliadať a rozhodnúť podľa zásad spravodlivosti a nie právnych predpisov; pozri *O. Dubay*

Exalibur - Huf: zázračný meč kráľa *Artuša*, ktorý mu zaobstaral čarodej *Merlin*; bol ukutý na ostrove víl v *Avalone* a vytiahnuť z kameňa ho mohol iba skutočný kráľ *Británie*; na čepeli meča bol nápis: „Kto tento meč z kameňa vytiahne, je pravým anglickým kráľom“; podľa inej, staršej artušovskej povesti *Exalibur* *Artušovi* odovzdala jazerná pani, bohyňa podobná víle; pomocou meča vybojoval kráľ veľa bitiek a umiernil odbojné kmene v Anglicku, Írsku a Škótsku; pozri *sv. grál; legenda*

exaltovaný - nadšený, vzrušený, prepjatý, výstredný; pozri *klip/clip 1*

Exat 51 - *futuristická* skupina v Záhrebe

exc - skratka *excudebat*

„Ex cathedra (Petri)“ - lat. – „z Petrovho stolca“: vyhlásenie neomylných pápežských *dogiem*; pozri *katedra sv. Petra (bazilika Sv. Petra v Ríme)*

excentrická mechanika - pozri *totálne divadlo*

excudebat/akskudébat - na *grafických listoch* označenie *signatúry* rytca, vydavateľa, zvyčajne s adresou; *ex, exc. excudit*; pozri *grafické prípisky*

excudit - lat. – „vytvoriť kovaním, razením, tlačou“; *excudebat, ex formis, ex typis*; pozri *grafické prípisky; tlač*

exedra - gréc. – „sedadlo bokom“

1. *apsida* kresťanského kostola, polkruhový výklenok, prístavok veľkého chrámu, veľká *nika*
2. zadná *sieň* antického domu, polkruhového alebo pravouhlého pôdorysu, so sedadlami po stranách, napr. *italickom peristylovom dome*; pozri *architektúra rímska*
3. spoločenská miestnosť polkruhového alebo pravouhlého pôdorysu so sedadlami pozdĺž múrov v antických verejných budovách (kúpele/*thermy, fórum, palaistra*)
4. vo všeobecnosti samostatný architektonický útvar zaklenutý *konchou* a zdobený maľbami; situovaný zvyčajne na konci *kolonády*

exegéza - kritický rozbor, slovný alebo vecný výklad nejakého textu, najmä biblického; pozri *biblistika; Evanjelium podľa Jána; dielo literárne*

exegéta - kto sa zaoberá *exegézou*

exerg - hrana *mince*, znemožňujúca mechanické znehodnotenie

ex formis - rovnaký význam ako *excudit*; pozri *grafické prípisky*

exhortácia - povzbudenie; z *exhorta*: výchovný výklad, príhovor pri bohoslužbe, napomínajúca kázeň

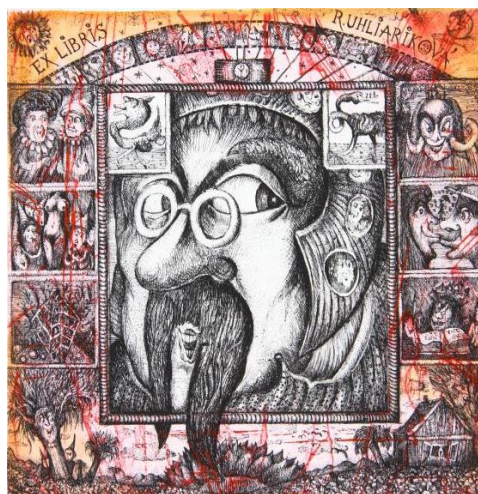

P. Van Hanselaere: Exhortácia pred bitkou (1825)

existencia - pozri *kniha-objekt*; *Kokyotos*

exkomunikácia - *kliatba/anatéma*

ex libris - lat. – „z kníh“; drobný *grafický list* s označením majiteľa knihy; vlepuvaný do vnútornej strany knižnej dosky; pôvodne *drevorez*, neskôr *medirytina*, dnes prakticky vo všetkých grafických technikách; pozri *grafika užitá*; porovnaj *supralibros*, *zberateľská značka*

H. Thoma: Ex libris - Hans Thoma

M. Knap: Ex libris - R. Uhliariková

Exodus - z lat. – „hromadný odchod“; pozri *odchod*

1. historické udalosti pred usadením *hebrejských* kmeňov v *Kanaánu*

2. druhá z *Piatich kníh Mojžišových/Pentateuchu*; opisuje *Mojžišov* životný príbeh od narodenia, cez oslobodenie z židovského národa *egyptského otroctva*, prechod *Židov* cez *Červené more*, uzavretie zmluvy na hore *Sinaj*, odvrátenie ľudu od *Jahveho* až po záverečné predpisy o postavení *svätostánku* (pozri *archa*) a jeho vysvätenie; pozri *desať rán egyptských*

Lurker v súvislosti so symbolikou *orla*: Exodus 19,4 - starostlivosť Boha o vyvolený ľud (*Židia*) prirovnávaná starostlivosti orla, ktorý nesie mladé na krídlach hore

http://it.wikipedia.org/wiki/Libro_dell%27Esodo

J. Lievens: Mojžiš sa modlí za Jozua bojujúcemu s Amalekom (Exodus 17,12; 1627-1630)

exómis - starogrécky pracovný odev, podkasaný, strihu *chlamydy*; odev vojakov, roľníkov a otrokov; pozri *antický odev*; *Charón*

exonartex - *nartex* vysunutý pred priečelie *baziliky*; pozri *endonartex*

exorcizmus - tiež *zažehňavanie*; spočíva vo *vyháňaní zlých duchov* tela posadnutého; pozri *broskyňa* (*Obuchová*); *démonomágia*; *sviňa* (*Biedermann*); *Uzdravenie posadnutého chlapca*, *Uzdravenie nemého slepca*

<http://www.agnostic-library.com/ma/tag/exorcism/>

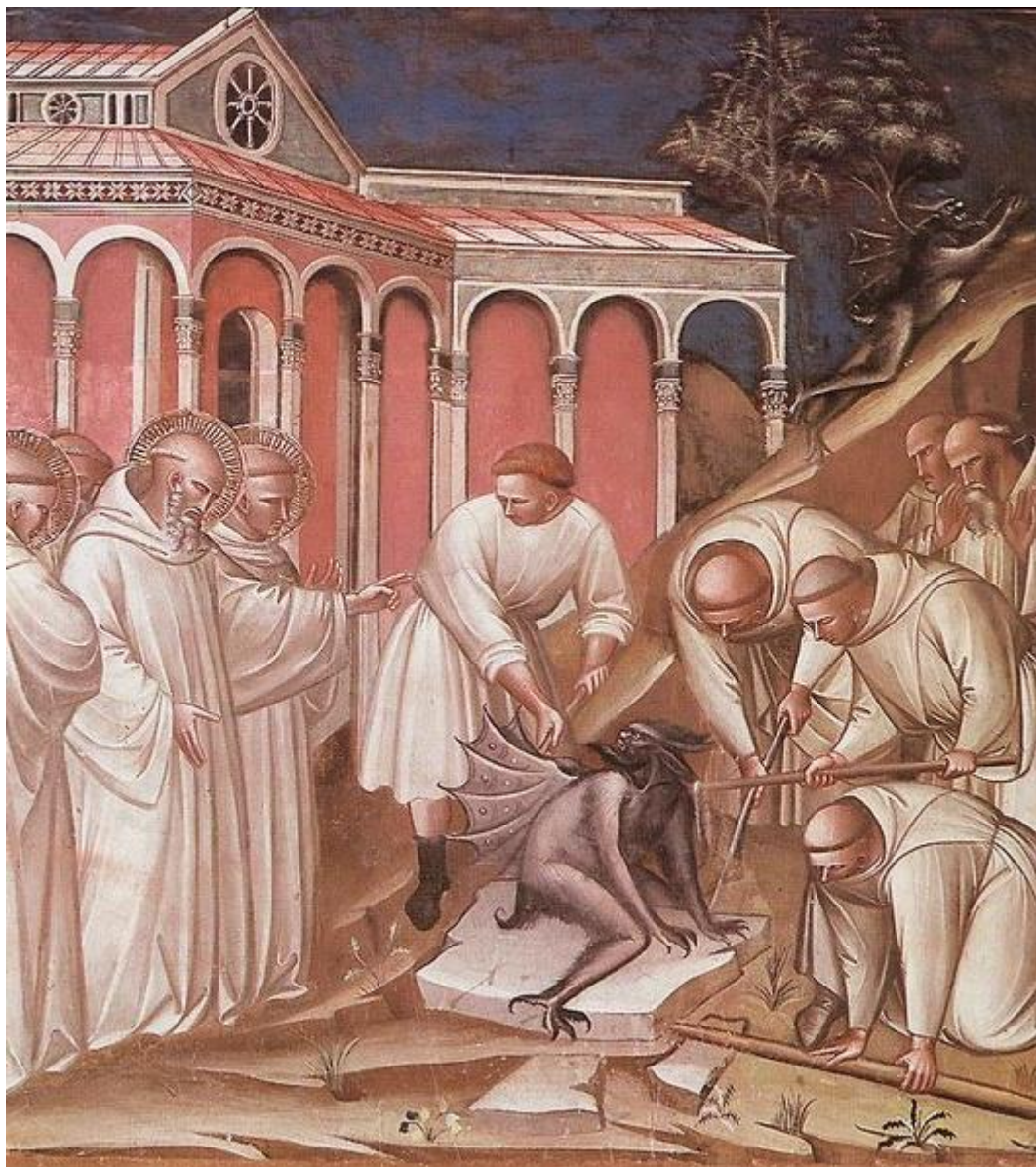
Uzdravenie posadnutého diablom v Gerase (Codex Egbert, 980-993)

Sv. Guthlac vyháňa démona z Ecgga (iluminácia zo Života sv. Guthlaca, 1175-1215)

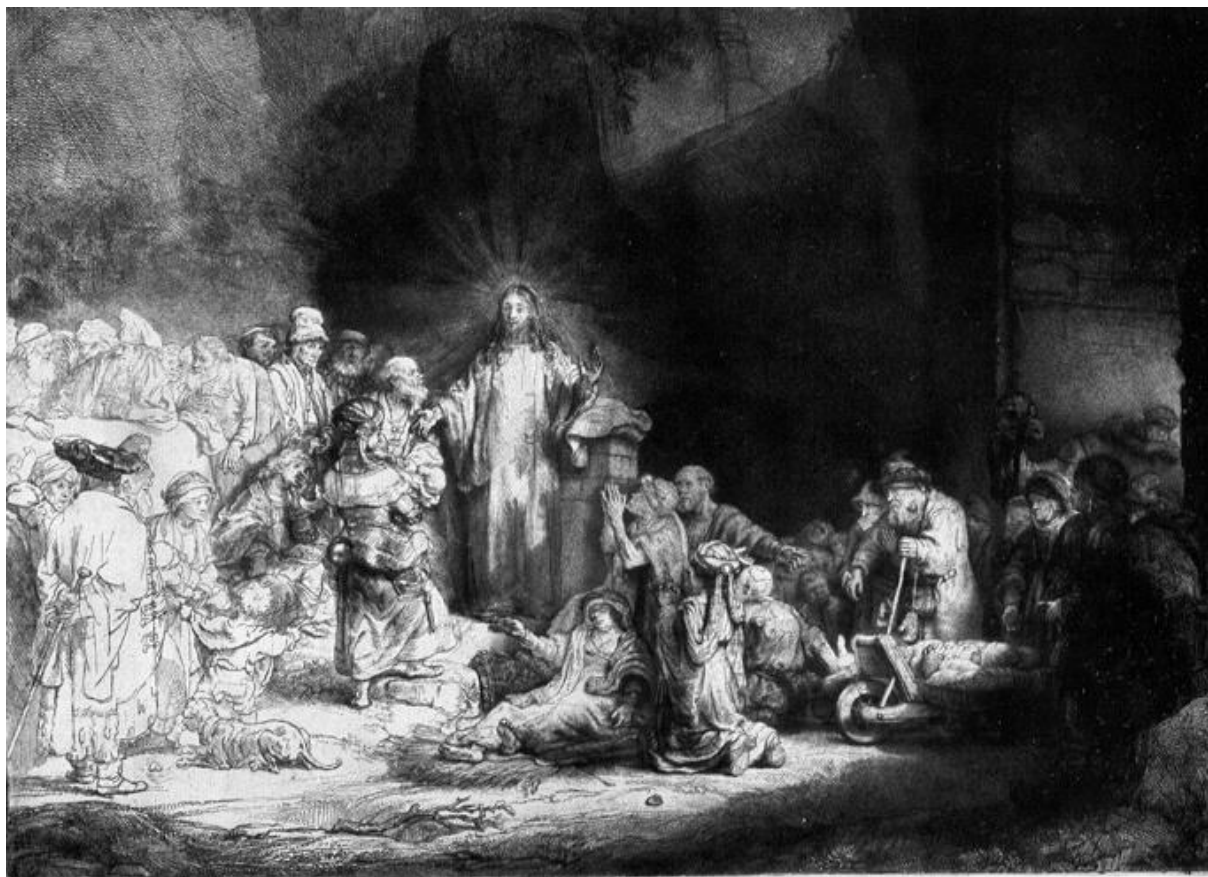
Sv. Zeno vykonáva exorcizmus na dcére galského cisára (reliéf bronzových dverí, Basilica di San Zeno maggiore, Verona, 12.st.)

S. Aretin: Exorcizmus sv. Benedikt (freska, S. Miniato al Monte, Florencia, 1387)

Tizian: Uzdravenie posadnutého syna (16.st.)

Rembrandt: Kristus uzdravuje (1649)

exoterizmus - 1. učenie určené širokej verejnosti (opak *ezoterizmu*)

2. označenie vonkajších súvislostí

exotizmus - z gréc. *exotikos* – „vzdialený miestom, cudzí“; výtvarné témy a motívy vzdialených miest, preberanie výtvarného tvaroslovia; príčiny: výraz spoločenských a civilizačných rozporov, únik zo spoločenskej reality, aktualizácia výtvarných a humanistických hodnôt iných oblastí, prekonávanie *európocentrizmu*; pozri *chinoseria*, *japoneria*; *etnické umenie*; *Tichomorie*, *Afrika*; *fauvizmus*, *expresionizmus*, *symbolizmus*, *kubizmus*; *gyč* (Geržová)

experimentálna architektúra - *architektúra experimentálna*

Experiments in Art and Technology - americká *futuristická* skupina združujúca umelcov, vedcov, technikov; pozri *skupina*

expertíza - vo výtvarnej oblasti odborný posudok umeleckého diela odborníkom, zvyčajne napísaný rukou na listinu prilepenú na rubovej časti obrazu, rámu ap.; obsahuje údaje o pôvode diela, autorovi alebo okruhu, ku ktorému slohovo patrí, datovanie, ikonografický a technický popis diela, záznam o jeho stave, pramene potvrdzujúce pravosť a overiteľnosť údajov, uvedenie výstavy a *katalógových* čísiel a d'ď. údaje dôležité pre celkové posúdenie a identifikáciu diela; expertíza má vždy relatívnu preukázateľnosť danú stupňom odbornosti a zvolenými metódami; expertízy vydávané *galériami* aj jednotlivcami; medzinárodná ústredňa pre expertízy v Amsterdame; pozri *aukcia umelecká*, *katalóg výstavný*, *inventár zbierok*, *katalóg zbierok*, *výstavníctvo*, *zberateľstvo*, *umelecký obchod*

explicit - skratka z lat. *liber explicitus est* – „kniha je rozvinutá“ (t.j. je u konca; zmysel úslovia odkazuje na knihu v podobe *zvitku*); vyznačenie konca textu v rukopisných a tlačených *knihách*, ku ktorému sú pridané údaje: meno autora knihy, pisára, iluminátora, dátum ukončenia; zárodok budúcej *tiráže*; začiatok textu bol pred zavedením titulnej strany označovaný *incipit*

explicitné pozadie - *pozadie explicitné*

exponát - z lat. *exponere* – „vystavovať na obdiv“; umelecké dielo, ale aj akýkoľvek výrobok (pozri *artefakt*), ktorý je predmetom *výstavy*

exponovať - v užšom význame osvetliť fotografický materiál; pozri *fotografovanie*

Exposition des Arts Décoratifs et Industriels - Výstava dekoratívneho a priemyselného umenia; pozri *art Deco*

expozičia - 1. skupina vystavených predmetov alebo obmedzený úsek výstavy; pozri *výstavníctvo*; *múzeum*

2. osvetlenie fotocitlivej vrstvy; pozri *fotografovanie*

expozičný - týkajúci sa doby a podmienok osvetlenia *fotografického materiálu*

expozimeter - osvitomer, ktorý udáva rýchlosť expozičnej doby v závislosti od volenej clony a citlivosti fotografického materiálu; pozri *fotografovanie*

expozitúra - *kurácia*

expresia - citovo nadnesené vyjadrovanie; pozri stredovekú *kapuciniádu*

expresionistická architektúra - pozri *amsterdamská škola (architektúry)*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Expressionist_architecture

expresionistickí maliari - pozri C. Lagas, O. Modersohn, P. Modersohn-Becker,

<http://es.wikipedia.org/wiki/Categor%C3%ADa:Expresionistas>

[http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Kategorie:Maler_des_Expressionismus&pageuntil=Tiha
ny%20C+Lajos%0ALajos+Tihanyi#mw-pages](http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Kategorie:Maler_des_Expressionismus&pageuntil=Tiha%20ny%20C+Lajos%0ALajos+Tihanyi#mw-pages)

A

Vilmos Aba-Novák

Josef Achmann

Jankel Adler

Friedrich Aduatz

Heinrich Altherr

Gisela Andersch

Fritz Ascher

Rudolf Ausleger

Johannes Maximilian Avenarius

B

August Babberger

Eduard Bargheer

Juan Barjola

Fritz Baumann (Maler)

Eduard Bäumer

Ali Kurt Baumgarten

Adolf Bender

Róbert Berényi

Werner Berg

Fritz Bleyl

Albert Bloch

Peter August Böckstiegel

Gaston Bogaert

Hanns Bolz

Erma Bossi

Hans Brass

Hans Breinlinger

Marianne Britze

Louis le Brocquy

Horace Brodsky

Dora Bromberger

Franz Bronstert

Fritz Burkhardt

Erich Büttner

C

Heinrich Campendonk

Josef Čapek

Marc Chagall

Lasar Markowitsch Chidekel

Tivadar Kosztka Csontváry

Béla Czóbel

D

Prasthan Dachauer
Heinrich Dieckmann
Willi Dirx
Pranas Domšaitis
Friedrich Peter Drömmner
Erich Duggen
Ewald Dülberg

E

Herbert Ebersbach
Curt Echtermeyer
Jenő Elefánt
Lisl Engels
Adolf Erbslöh

F

Otto von Faber du Faur
Lyonel Feininger
Waldemar Flaig
Fritz Fuhrken

G

Alexandre Garbell
Richard Gerstl
Leo Gestel
Ugo Giannattasio
Franz Glaubacker
Henryk Gotlib
Gotthard Graubner
Walter Otto Grimm
Hermann Grosselfinger
Ernő Grünbaum
Isaac Grünewald
Emmanuel Guiragossian
Cornelia Gurlitt

H

Erwin Hahs
Bernhard Hasler
Emil van Hauth
Erich Heckel
Rudolf Heinisch
Werner Hekel
Walter Helbig (Maler)
Ilse Heller-Lazard
Franz Seraph Henseler
Gottfried Andreas Herrmann
Ewald Hess
Otto Hettner
Erwin Hinrichs
Bernhard Hoetger
August Hofer
Karl Hofer
Stephanie Hollenstein
Theo van der Horst
Marie Howet
John Höxter

Hermann Huber (Maler)

I

Frida von Itzenplitz

J

Willy Jaeckel

Franz M. Jansen

Alexej von Jawlensky

Michail Alexandrowitsch Jewstafjew

Aksel Waldemar Johannessen

K

Béla Kádár (Maler)

Eugen von Kahler

Wassily Kandinsky

Ante Kaštelančić

Wilhelm Kaufmann (1895–1975)

Ernst Ludwig Kirchner

Paul Klee

Mathilde Kiefert-Gießen

Emmy Klinker

Oskar Kokoschka

Anton Kolig

Joseph Kölschbach

Leon Kossoff

Fifi Kreutzer

Pitt Kreuzberg

Carlo Kriete

Stefan Krikl

Christian Kruck

Stanislaw Kubicki

Josef Kuchen

L

Otto Lais

Antón Lamazares

Jack Levine

Rudolf Levy

Else Lohmann

Carl Lohse

M

Thilo Maatsch

Alfred Macalik

August Macke

Siegfried Mackowsky

Dorothea Maetzel-Johannsen

Léo Maillet

Marie von Malachowski-Nauen

Franz Marc

Karl Marx (Maler)

Ludwig Meidner

Moriz Melzer

Carlo Mense

Otto Modersohn

Paula Modersohn-Becker

Louis Moilliet

Ernst Mollenhauer

Otto Möller (Maler)

Wilhelm Morgner
Otto Mueller
Albert Müller (Künstler)
Edvard Munch
Gabriele Münter

N

Arno Nadel
Valentin Nagel
Alkan Nallbani
Eugen Nell
Rolf Nesch
Werner Neuhaus
Emil Nolde
Franz Nölken
Elisabeth Noltenius

O

Max Olderock
Max Oppenheimer
Dezső Orbán

P

Jules Pascin
Max Pechstein
Gina Pellón
Constant Permeke
Nadežda Petrović
Hans Pilhs
Franz Poetsch
Bertalan Pór

R

Carl Rabus
Hans Ralfs
Abraham Rattner
Walter Reimann
Werner Reinisch
Otto Ritschl (Maler)
Christian Rohlf
Wolf Röhricht
Walter Alfred Rosam
Issachar Ber Ryback

S

Fritz Schaeffler
Albert Schiestl-Arding
Paula Sedana Schiff-Magnussen
Heinrich Schlieff
Rudolf Schmidt-Dethloff
Karl Schmidt-Rottluff
Hermann Schmitz (Maler)
Werner Scholz (Maler)
Siegfried Schott
Jörg Schreyögg
Georg Schrimpf
Victor Schulte
Josef Schulz (Maler)
Constanze Schwedeler
Hans E. Schwender

Paul Adolf Seehaus
Else Sehrig-Vehling
Richard Simon (Maler)
Jacques Ernst Sonderegger
Monika von Starck
Jakob Steinhardt
Alfred Georg Stockburger
Sigmund Strecker
Fritz Stuckenberg
Anatoli Timofejewitsch Swerew
Hans Szym

T
Hans Thuar
Lajos Tihanyi
Jan Toorop
Arnold Topp
Victor Tuxhorn
Hans Tyderle

U
Willi Ulfig

V
Lette Valeska
Gustava von Veith
Leonore Vespermann
Eberhard Viegener

W
Ludwig Weninger
Marianne von Werefkin
Fritz Wingen
Paul Witterstatter
Wilhelm Wöller
Gert Heinrich Wollheim
Georg Philipp Wörlen

expresionistickí umelci -

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Expressionism>

expresionizmus - z lat. expresion – „výraz“

- 1.výrazovosť, t.j. tvorivý prístup zdôrazňujúci vnútorný prežitok; pozri napr. *neskoroantické umenie*
2. umelecké smery z konca 19.-poč.20.st., ktoré sa stavali proti smerom zameraným na javovú stránku skutočnosti: *naturalizmu* a predovšetkým *impresionizmu*; niekedy pod termín expresionizmus zaradované smery: *fauvizmus*, *expresionizmus*, *vorticizmus*, *futurizmus*, *kubizmus*, *orfizmus* a d'; z nemeckého prostredia si prináša dramatické pocity úzkosti, nenávisť, napätia a vzbury, zmysel pre sociálnu realitu; vo výtvarnej podobe: deformácia a plošnosť tvarov s ohraničenými líniami, symbolickosť farieb; vnútorný svet človeka považuje za jedinu pravú realitu; vo francúzskom prostredí v podobe *fauvizmu*; v 50.-60.rokoch na expresionizmus nadväzuje *nová figurácia*; pozri *skupina Osmá*, *orfizmus III*, *skupina Die Brücke*, *Nová secesia*, *amsterdamská škola*, *Arbeitsrat für Kunst*, *Die gläserne Kette*, *kuboexpresionizmus*, *Laethem-Saint-Marie*; M. Mravec
- 3.umelecký smer v rozmedzí 1905-1925 v *Európe*, vychádzajúci z *poimpresionistickej* tvorby V. W. Gogha, Gauguina; umelecky reprezentovaný M. Slevogtom, M. H. Pechsteinom, O. Dixom, K. Hofer

-formulovaný Toulouse-Lautrecom, Jamesom Ensorom, F.Hodlerom a V. W. Goghom

Slovník cudzích slov: tendencia spočiatku 20.st. zdôrazňujúca subjektívnu, výrazovú stránku v umeleckom diele a usilujúca sa o stupňovanie výrazu (umeleckým zveličením)

Dudák: umelecké hnutie z počiatku 20.st. (asi 1910-23); vyznačuje sa snahou o vyjadrenie silných individuálnych zážitkov, zameraním na psychické stavy; obecné je možné expresionizmus charakterizovať ako reakciu na 1.sv.vojnu, ktorá pochovala nádeje na racionálne vedenie spoločnosti (aj keď počiatky smeru siahajú do doby pred 1.sv.vojnou); charakteristické je stupňovanie výrazu vo tvare aj farbe, uplatnenie kontrastu, dynamiky, tvarovej štylizácie až deformácie

<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Expressionism>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Espressionismo>

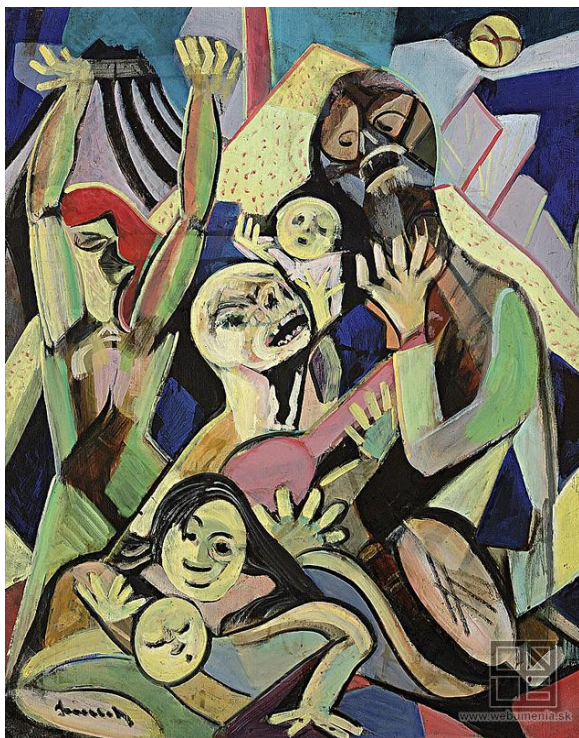
<https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Expressionism>

E. Nolde: Pohreb (1915)

Ľ. Varga: Výjav z koncentráku (1944)

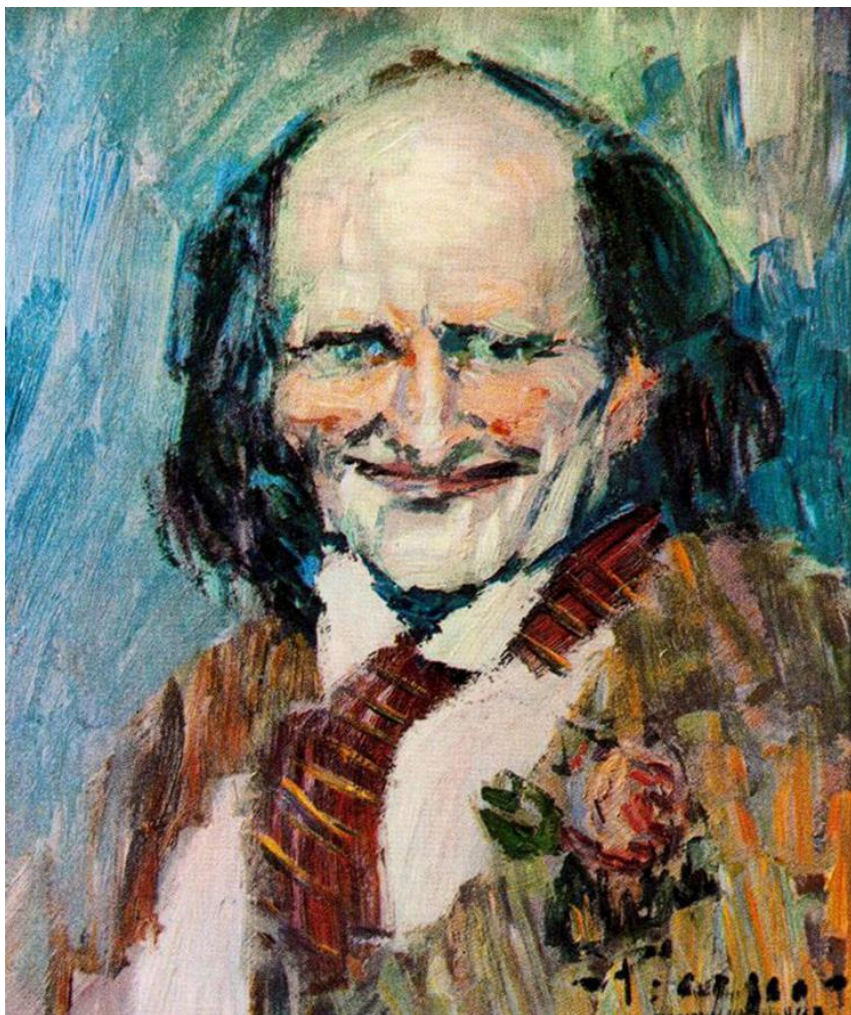

A. Jasusch: Výkrik (1950-1970)

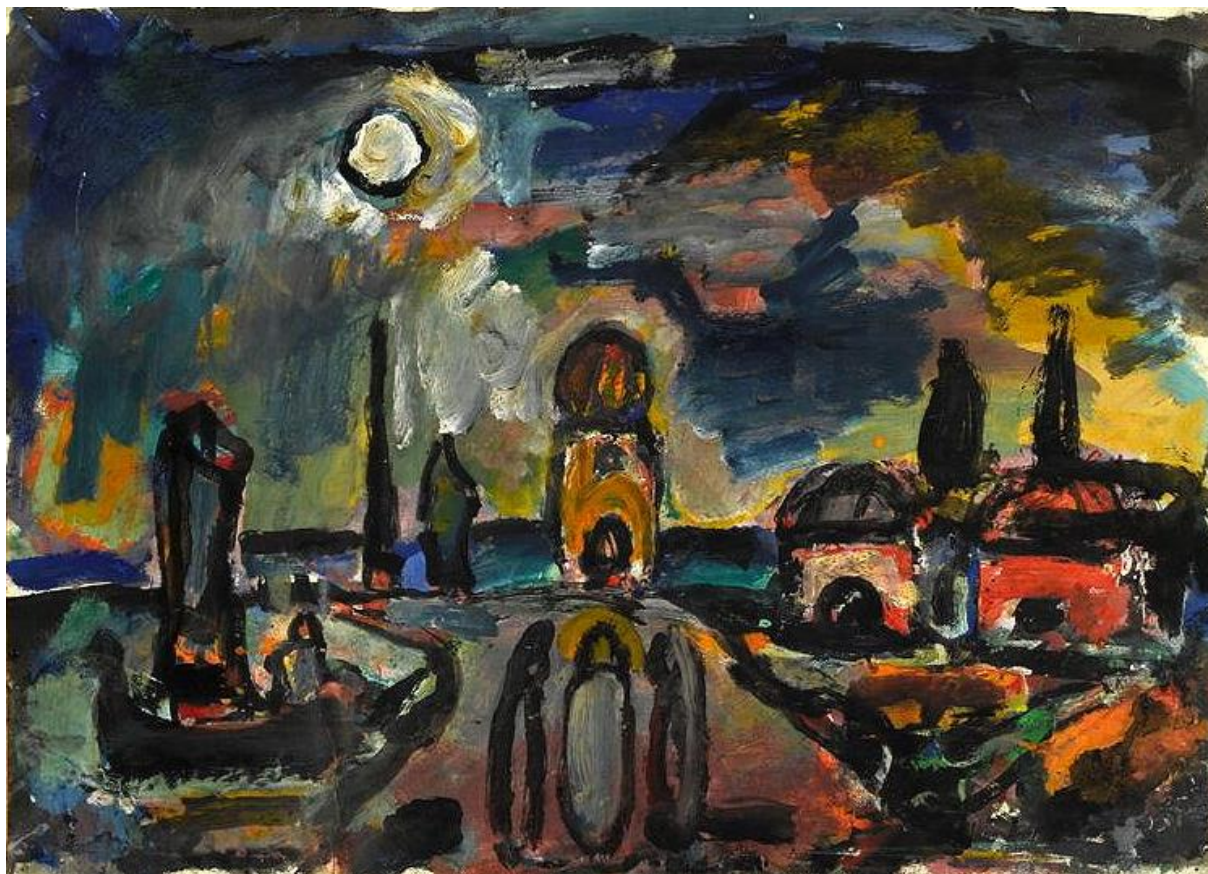
expresionizmus abstraktný - *abstraktný expresionizmus*

expresívna abstrakcia - *abstraktný expresionizmus*

expresívny - vyjadrujúci citové zafarbenie; expresívnosť vyjadrovania bola veľmi blízka nemeckému umeniu už v stredoveku (pozri *Ukrižovanie*); pozri *kapuciniáda*

P. Picasso: Portrét Bibi la Purée (1901)

Orientálna krajina (1929)

V. Chmel: Kupoly a veže

Š. Prohászka-Tallós: Záprah v búrke (1930-1935)

M. Mravec: Matka so zabitým synom (1969)

extáza - vzrušenie; stav mimoriadneho a vypätého citového vzrušenia (prídavné meno - extatický); výtvarná *štylizácia* extatických prvkov (roztiahnuté paže, postava objímajúca slnečný kotúč) sú nielen historickými dokladmi početných starovekých kultúr, ale objavujú sa aj v súčasnom umení; sú typické pre *barokové umenie* (motív Extáza sv. Terézie, *Nanebovzatie Panny Márie*), *expresionizmus* a ď.; pozri *oceanický pocit*; *mystika*; *orgiazmus*; *chlystovia*; *víno*, *mystéria*; *Filipo Neri*; *Bakchus*, *bakchanálie*; *vates*

Caravaggio: Sv. František v extáze. Stigmatizácia svätého Františka (1595)

G. L. Bernini: Extáza sv. Terézie (detail súsošia, 1647-1652)

A. Gentileschi: Mária Magdaléna (17.st.)

T. Boeyermans: Extáza sv. Rozálie z Palerma (17.st.)

G. B. Piazzetta: Extáza sv. Františka (1729)

F. Guardi: Svātec v extāze (1738)

Rembrandt: Extáza sv. Štefana a kameňovanie sv. Štefana (1625)

E. Josephson: Extatické hlavy (19.st.)

M. Thomka Mitrovský: V extáze (1900-1910)

exteriér - franc. – „vonkajšok“

- 1.voľný priestor mimo uzavretý objekt, opak *interiéru*; pozri *sala terrena*, *architektúra*, *urbanizmus*
- 2.v spojení s *malbou*: maľba v *plenéri*
- 3.exteriérová socha; dielo určené do vonkajšieho prostredia
- 4.prostredie pre natáčanie *umeleckého filmu*, na rozdiel od prostredia *ateliéru*, využívajúceho *kulisy* a *dekorácie*

ex typis - excudit

ex voto - z lat. votum; lat. – „na základe sľubu“

1. prípisok na votívnych obrazoch a iných diel vzniknutých na základe sľubu (za uzdravenie ap.)
- 2.dielo votívnej povahy, *exvotum*

Slovenský maliar zo začiatku 18.storočia: Votívny obraz (1710)

F. K. Palko: Votívny obraz (1747)

Slovenský maliar zo začiatku 18.storočia: Votívny obraz s donátorkou v čepci (1711)

Slovenský maliar z polovice 18.storočia: Votívny obraz (1751)

Slovenský maliar z 1.polovice 18.storočia: Votívny obraz s bratislavskou „zázračnou“ Pietou, donátormi a sv. Jánom Nepomuckým (1740)

Slovenský maliar z 1.polovice 18.storočia: Votívny obraz s donátormi, neznámou sväticou a Sedembolestnou Pannou Máriou (1732)

Slovenský maliar z 1.polovice 18.storočia: Votívny obraz s bratislavskou „zázračnou“ Pietou, donátormi, neznámou sväticou a sv. Jánom Nepomuckým (1737)

A. Zarraga y Argüelles: Ex Voto so sv. Šebastiánom (1912)

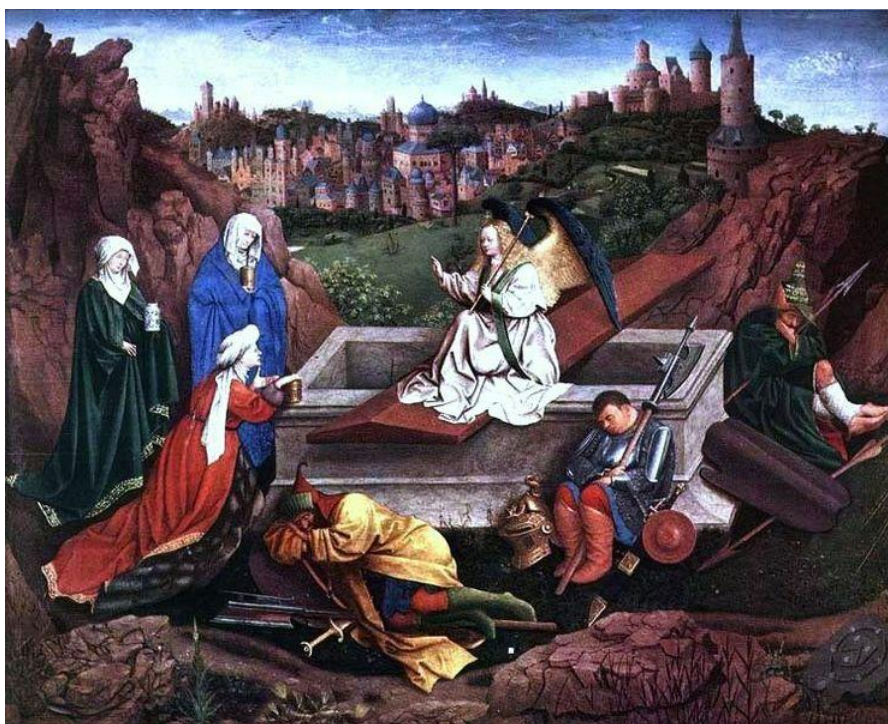
tzv. **exvotum** - votívny dar, sľúbený vopred za predpokladu, že boh vypočuje príslušnú prosbu; typické pre antické náboženstvo; pozri *votívna doska*

Eyck Hubert van - (†1426); tiež Huybrecht van Eyck, Hubertus Eeyck; maliar začiatku flámskej *renesancie* a starší brat *Jana van Eycka*; mal povest' vynikajúceho umelca; spoločne so svojim bratom Jánom van Eyck vytvoril oltár pre katedrálu v Gente, jedno z najvýznamnejších umeleckých diel z 15.st. a *flámskeho umenia* všeobecne; rozlišovanie autorstva prác Jána a Huberta je predmetom veľkej debaty; jeho dielom je *Klaňanie mystického Baránka* (1425-1532), najslávnejšia časť oltára; panel sv. Bava z Gentského oltára bol dokončený až šesť rokov po jeho smrti r. 1432, preto je otázne, do akej miery odráža jeho prácu, alebo Jána, ktorý prácu na oltári prevzal; je pravdepodobné, že obraz *Tri Márie pri hrobe* (1425-1435) dokončil iný umelec niekoľko desaťročí neskôr

<http://www.theglobaldispatches.com/articles/adoration-of-the-mystic-lamb>

H. van Eyck: Klaňanie Baránkovi (detail stredného panelu Gentského oltára, 1432)

H. van Eyck: Tri Márie pri hrobe (1420-1440)

Eyck Jan van - (†1441); bol *flámsky* maliar, jeden z prvých, ktorí spopularizovali olejomalbu; patrí k najväčším a najvýznamnejším maliarom *zaalpskej renesancie*; nebol síce vynálezcom olejomalby, dokonale však zvládol techniku *lazúr* - nanášania vrstiev transparentnej maľby; mimoriadne citlivo dokázal vystihnúť aj dopadajúce svetlo; vyžíval sa v opise záhybov *drapérie* a presne vymedzoval rozhranie medzi dopadajúcim svetlom a odvrátenou stranou tvaru; maľoval aj sochy a to s natoľko presnými kontrastmi svetla a tieňa, že len ťažko uveriť, že nie sú trojrozmerné; pozri *zvieratník*, *polyptych*, *Gentský oltár*, *turban*, *Mária lactans*, *donátor*, *studňa života*, *perspektíva hieratická*, *triforium*, *zelený kvet*

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Pentimento&prev=/search%3Fq%3Dpentimenti%26hl%3Dsk%26tbo%3Dd%26rlz%3D1C1TEUA_enSK466SK466&sa=X&ei=UyEVUdrgLdHCswbktYCQBA&ved=0CDMQ7gEwAA
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Szib%C3%BCII%C3%A1k>
http://commons.wikimedia.org/wiki/Jan_van_Eyck

J. van Eyck: Krst v rieke Jordán (1425)

J. van Eyck: Ján Krstiteľ (detail, Gentský oltár)

J. van Eyck: Portrét Giovanni Arnolfiniho a jeho manželky (1434)

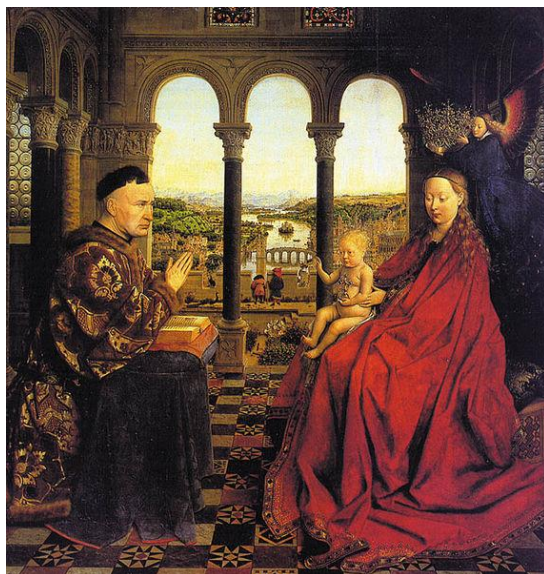
J. van Eyck: Ukrižovanie (1420-1425)
J. van Eyck: Posledný súd (1420-1425)
J. van Eyck: Zvestovanie (1435)

J. van Eyck: Gentský oltár (otvorený polyptych, 1432)

J. van Eyck: Stigmatizácia sv. Františka (1428-1429)
J. van Eyck: Madona s čítajúcim dieťaťom (1433)

J. van Eyck: Madona kancelára Rolina (1435)
J. van Eyck: Dojčiacia madonna (1436)

J. van Eyck: Madona kanonika Georga van der Paele (1436)

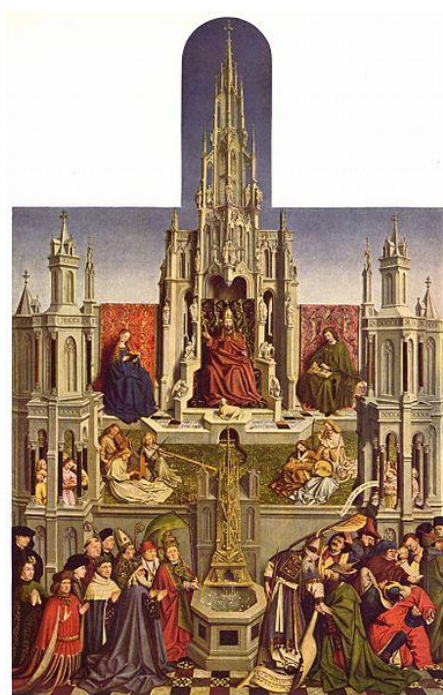
J. van Eyck: Svätá Barbora (1437)

J. van Eyck: Madona s dieťaťom u studne (1439)

J. van Eyck: Sv. Hieronymus študujúci (1442)
J. van Eyck: Madona v chráme (1426)

Holandský majster (J. van Eyck alebo jeho dielňa): Fontána Grace (1430)

ezán - spev *muezína* z ochodze *minaretu*

Ezau - v *Starom zákone* syn *Izáka* a *Rebeky*, dvojča *Jákoba*; svoje prvorodectvo predal za misu šošovice; podľa *biblie* bol praotcom Edomejcov (pozri *Edom*); príbeh v *Genesis* (27,3) vypráva, ako slepý stariec *Izák* volá prvorodeného syna *Ezaua*, aby mu ulovil zverinu; sľubuje mu za to požehnanie prvorodeného; *Rebeka* však praje druhorodenému z dvojčiek *Jákobovi* a radí mu, aby bol rýchlejší ako jeho brat; podľa neskoršej židovskej tradície *Ezauovým patrónom* bol archanjel *Samael*

Majster Izáka: Izák odmieta Ezauovu obeť (freska, baziliky svätého Františka z Assisi, 1292-1294)

Majster Bertram: Izák žiada Ezaua, aby ulovil zverinu (Grabowský oltár, 1378-1383)

H. J. Terbrugghen: Ezau predáva svoje prvorodenectvo (1625)

J. Victors: Ezau a misa kaše (1653)

L. Giordano: Ezaus predáva svoje prvorodenstvo (17.st.)

M. Stoma: Ezau a Jákob (17.st.)

M. Stoma: Ezau a Jákob II (1640)

Nasledovník P. P. Rubensa: Zmierenie Jákoba a Ezaua (17.-18.st.)

S. Vos: Stretnutie Ezaua a Jákoba (17.s.)

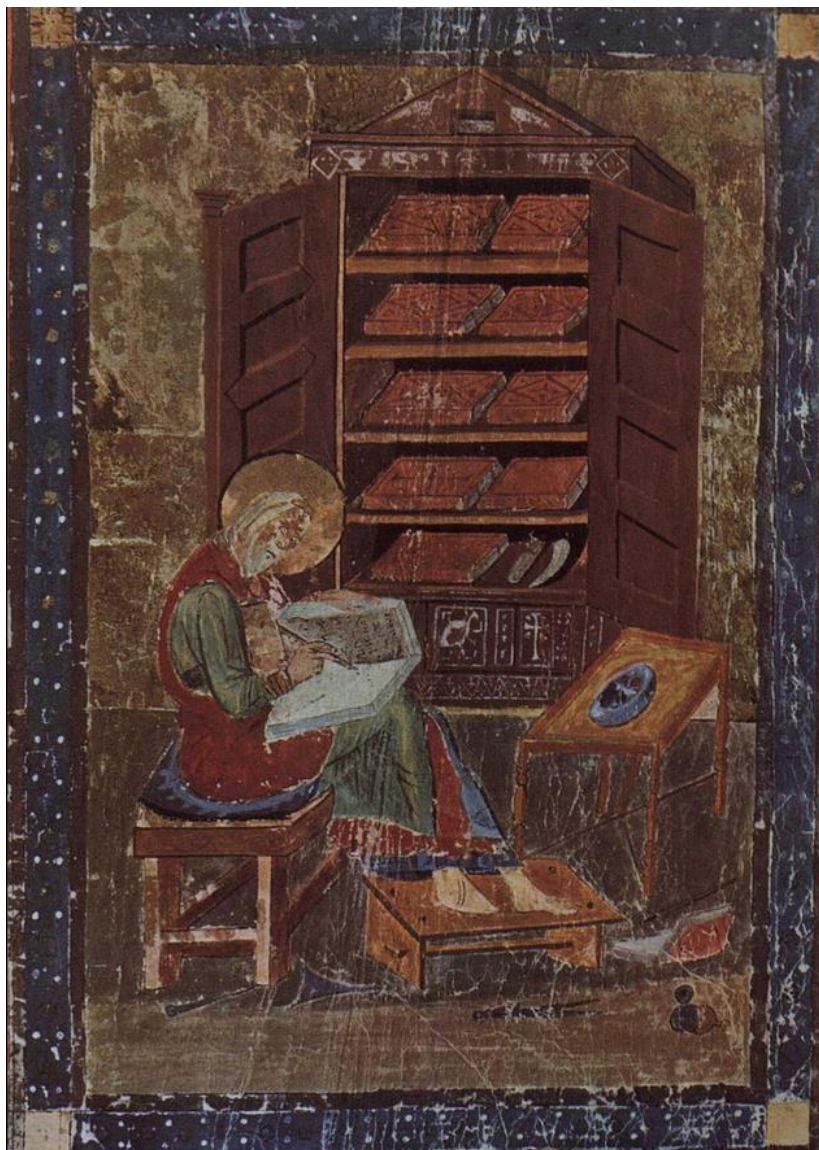
G. Doré: Stretnutie Jákoba a Ezaua (drevoryt, 1866)

J. Steinhardt: Stretnutie Jáкова a Ezaua (farebný drevoryt, 1950)

Ezdráš – hebr. עזרא/ Ezra; gréc. Ἑσδρας/Esdra; lat. Esdras; 1. židovský kňaz a *zákonník*, vysoký úradník na perzskom dvore, poverený organizovať návrat Židov do *Jeruzalema* okolo roku 458 pr.Kr.; s jeho menom je spojená biblická Kniha Ezdrášova, ktorá opisuje cestu Židov z *Babylonského zajatia* do *Jeruzalema*, ktorú viedol Ezdráš; Ezdrášovi sa tiež tradične sa mu prisudzuje zriadenie veľkého zhromaždenia učencov a prorokov, ktoré bolo predchodcom *sanhedrinu* ako orgánu vo veciach náboženského práva; pozri *biblia*
2. iný kňaz, ktorý sa podľa Knihy Nehemiášovej (12,1) vrátil z *babylonského zajatia* spolu so Zorobábelom

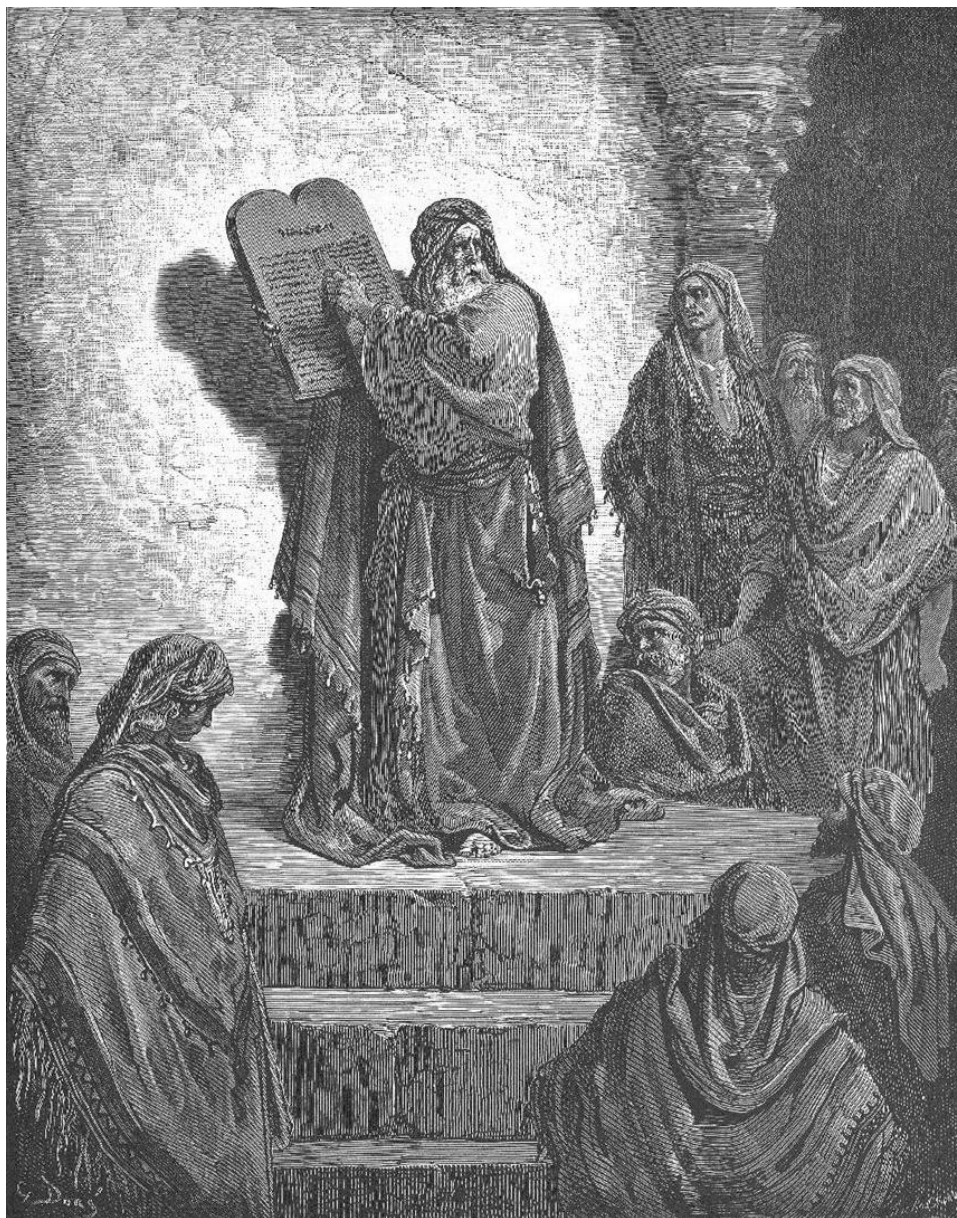
<https://en.wikipedia.org/wiki/Ezra>

Ezdráš ako pisár (Codex Amiatinus, 8.st.)

G. Doré: Ezdráš v modlitbe (drevoryt, 1866)

G. Doré: Ezdráš číta zákon ľudu (drevoryt, 1866)

J. Schnorr von Carolsfeld: Ezdráš vyhlasuje zákon (19.st.)

Ezechiel - jeden zo *starozákonných* veľkých prorokov (pozri *malí proroci*); pochádzal z kňazskej rodiny a pôsobil v *babylonskom zajatí*; vo svojom diele (moderná *biblistika* ho kladie do 2.st.pr.Kr.) rozdelenom na štyri časti, opisuje svoje poverenie stať sa prorokom (zjavenie *Jahveho* ohnivého trónu (podoba otáčajúcich sa kolies), neseného *cherubínmi* so štyrmi tvármi (telom leva, býka, orla, človeka > pozri *tetramorf*), ďalej hrozby zamerané proti *Židom* a cudzincom a v záverečnej fáze prináša *apokalyptický* náčrt predchádzajúci šťastnej ére ľudstva; jeho vízia zavretej brány chápaná ako metafora *Máriinho* panenstva (pozri *mariánske symboly*); (Michelangelo: *Sixtínska kaplnka* - zobrazenie Ezechiela ako starca); *biblistická kritika* považuje jeho opis boja veľkokniežaťa Góga na „izraelských vrchoch“ (*Megidda*) za miesto, kde sa nachádzal biblický *Harmagedon*, miesto poslednej bitky satanských síl proti Bohu (pozri *Apokalypsa 3, Posledný súd, anjel padlý, Gog a Magog*), *apokalyptické bytosti, Dobrý pastier*; *Biblia (Nový biblický slovník)*; *štyri šelmy*

Lurker v súvislosti so symbolikou *orla* (symbol sily): orol svojimi mohutnými krídlami symbolizuje najprv *babylonskú* a potom *egyptskú* svetovú ríšu

http://en.wikipedia.org/wiki/Christian_mythology

<http://eo.wikipedia.org/wiki/Ezekielo>

<http://www.tali-virtualmidrash.org.il/SearchResultsEng.aspx?ts=26>

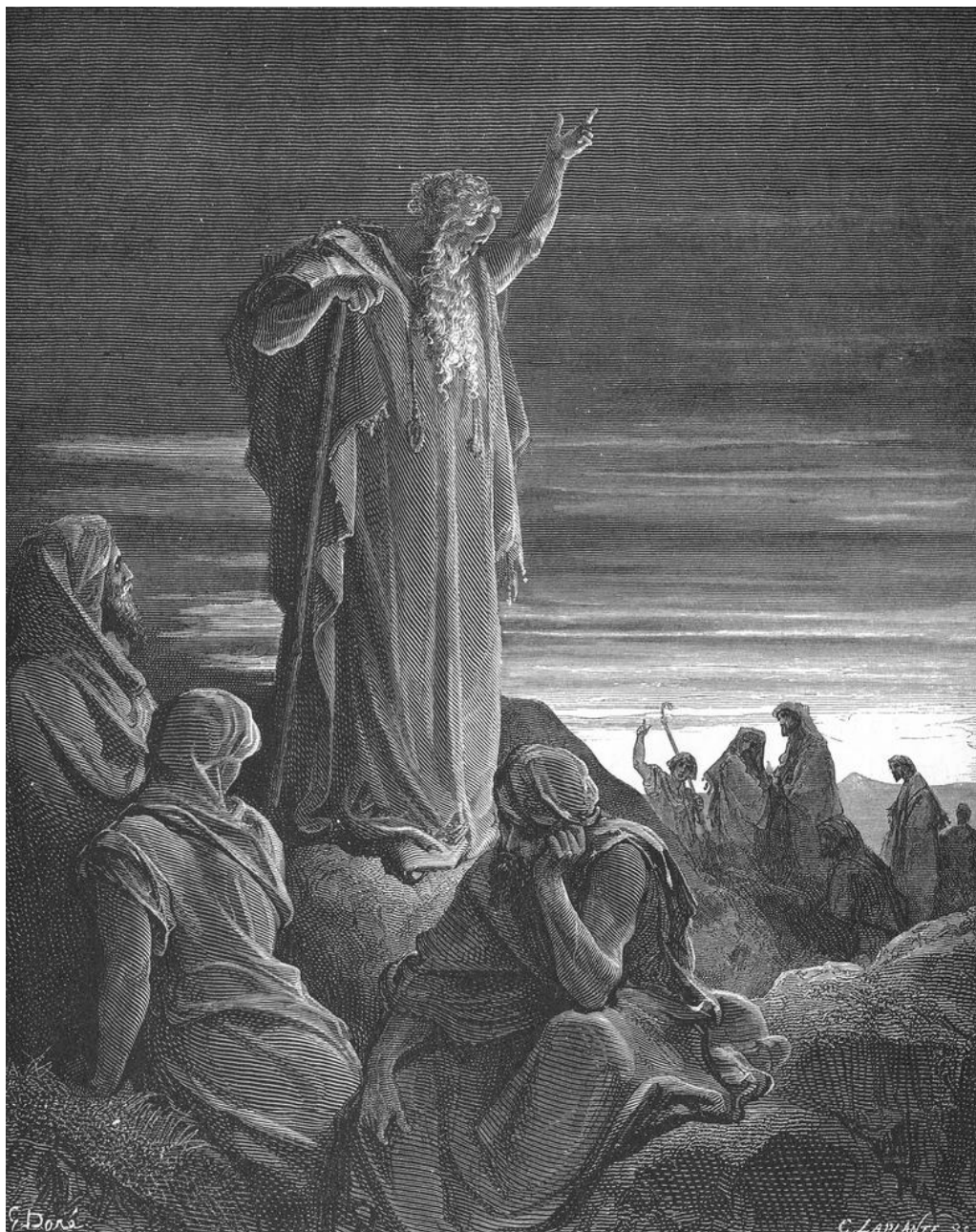
Ezechiel prorokuje Židom v Babylone (MS Douce 211, 14.st.)

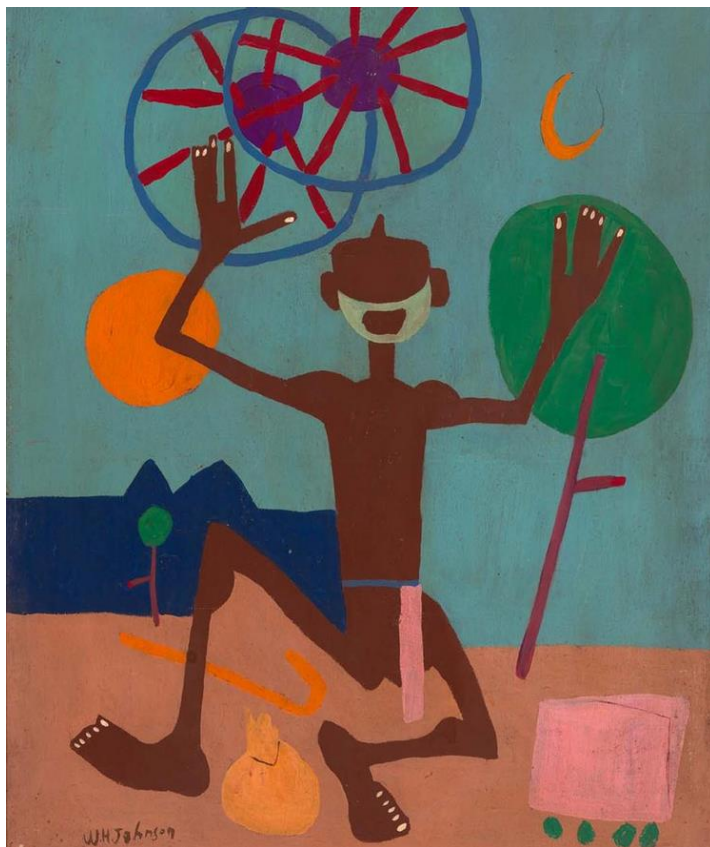
P. Berruguete: Kráľ Ezechiel prorok (Retabulum de Santa María, 1517)

Michelangelo: Prorok Ezechiel (freska, Sixtínska kaplnka)

G. Doré: Prorok Ezechiel (drevoryt, 1866)

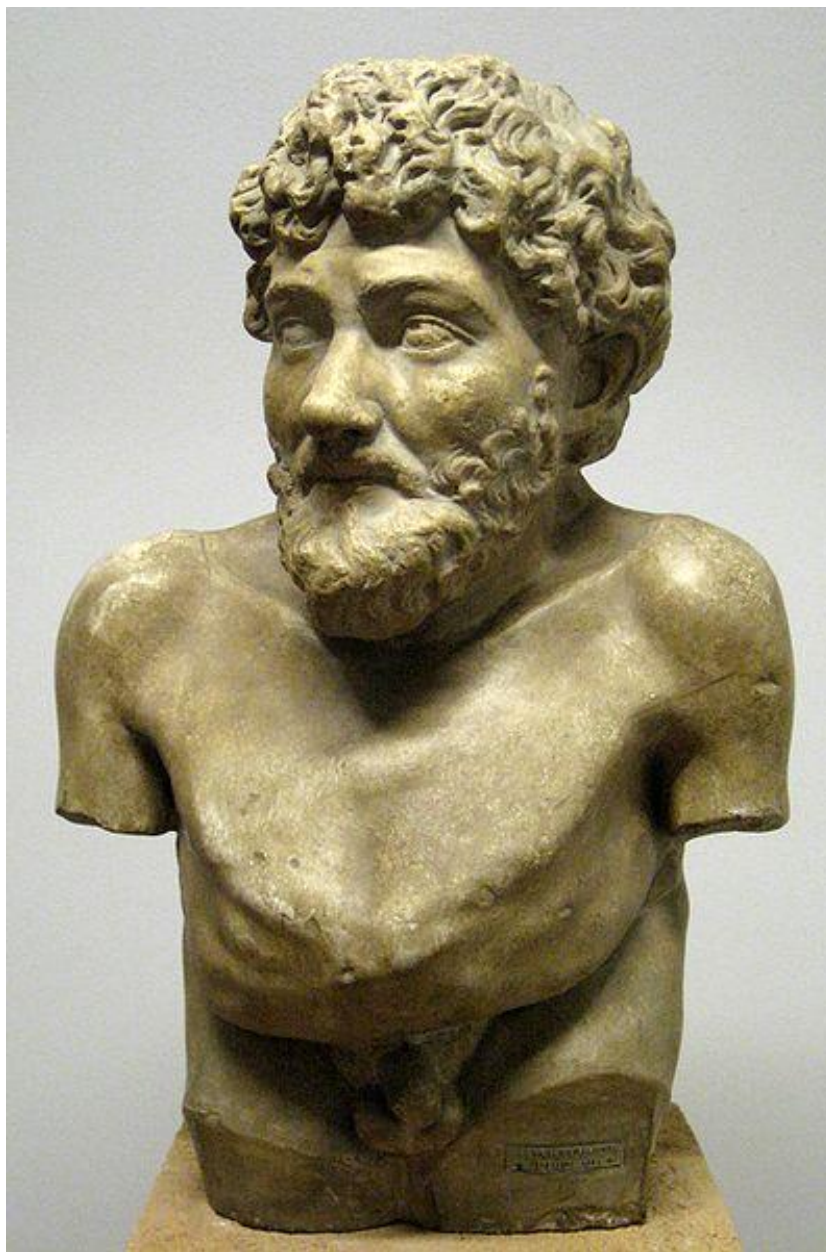
W. H. Johnson: Ezechielovo videnie kolies (1945)

Ezechielovo videnie - pozri *tetramorf*, *Údolie suchých kostí*

Ezop - (6.st.pr.Kr.); starogrécky autor bájok; nebola preukázaná jeho existencia ako skutočné osoby; niektorí autori udávajú rôzne miesta jeho narodenia a opis jeho života je rozporuplný; až Heraclides Ponticus ho zmieňuje ako fyzickú osobu z Trácie; narodil sa pravdepodobne ako otrok v Sardách v Malej Ázii, neskôr žil v Aténach a na ostrove Samos a za svojho života veľa cestoval; iné zdroje uvádzajú, že bol mrzák a fyzicky chorý; pravdepodobnejšia je asi tá druhá verzia, lebo ho ako asi fyzicky chorého nezabili ale nechali žiť, pretože bol vzdelaný, možno ako pisár; v tej dobe si bohatí ľudia najímali alebo kupovali vzdelaných otrokov; Ezop zomrel v meste Delfy; *Herodotos* veril, že bol zavraždený delfskými kňazmi, pretože odhalil ich chamtivosť

http://en.wikipedia.org/wiki/Hartmann_Schedel

<http://www.webumenia.sk/katalog?author=Weigel%2C+Hans&page=4>

Ezop (helenistická socha)

D. Velázquez: Ezop (1639-1640)

H. Schedel: Ezop (Norimberská kronika, 1493)

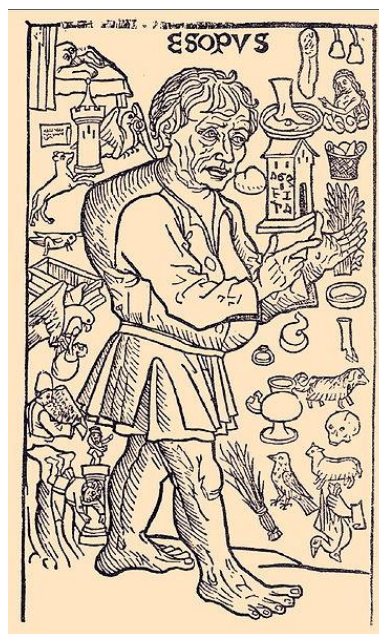
F. Bartolozzi podľa A. Kauffmanovej: Ezop a Rodopa

Ezopove bájky - hypotetický Ezop svoje bájky prednášal ústne; išlo o krátke prozaické príbehy so stručným dejom, v ktorých vystupovala ustálená skupina postáv, najmä zvierat a rastlín, ktoré preberajú ľudské vlastnosti a stávajú sa typom a nositeľom konkrétneho charakteru; často sa objavujú tiež skutoční ľudia a postavy gréckych bohov; častý je dialóg, ktorý bájkam dáva spád a posilňuje dramatickosť a dynamiku príbehov; každá bajka obsahuje na konci väčšinou didaktické poučenie; Ezopova tvorba sa stala postupom času známou po celom svete; až v 3.st.pr.Kr. boli Ezopove bájky písomne zaznamenané (Demetrios Falérsky) a neskoršie spracované v rímskom prostredí do veršovanej podoby: rímsky bájkár Phaedrus Fabulista (†50); na Ezopovu tvorbu nadviazali neskorší bájkari ako napr. Jean de La Fontaine alebo Ivan Andrejevič Krylov; u nás boli antické bájky známe už v stredoveku; objavujú sa napr. v Prostejovskom zborníku zo 16.st.; r. 1791 vydal Václav Matěj Kramerius „Ezopove básne“ a neskôr vydal Václav Rodomil Kramerius preklad pod názvom „Obnovený Ezop“; známymi ilustrátormi Ezopových bajok boli M. Gheeraerts St., F. Barlow

[http://en.wikipedia.org/wiki/Phaedrus_\(fabulist\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Phaedrus_(fabulist))

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=10

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Aesop's_Fables

Rozprávka o kohútikovi a psovi. Ezop ukazuje japonské šaty (drevorez, Isoppu Monogatari, Kjóto, 1659)

Ezop obklopený predmetmi a osobami zo svojho života (frontispice španielskeho vydania Ezopových bájak, 1489)

Neznámy autor: Osol a vlk (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1556)

Neznámy autor: Zajac, vták a stonožka (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1556)

Neznámy autor: Orol, kavka a pastier (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1556)

Neznámy autor: Lev a opica (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1556)

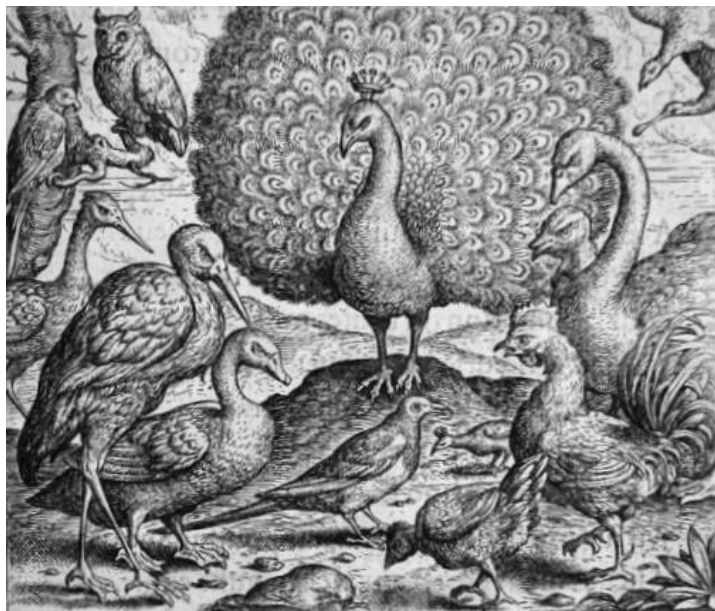
Neznámy autor: Osol, vól a pes (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1556)

Autor neuvedený: Scéna z Ezopových bájok (1594)

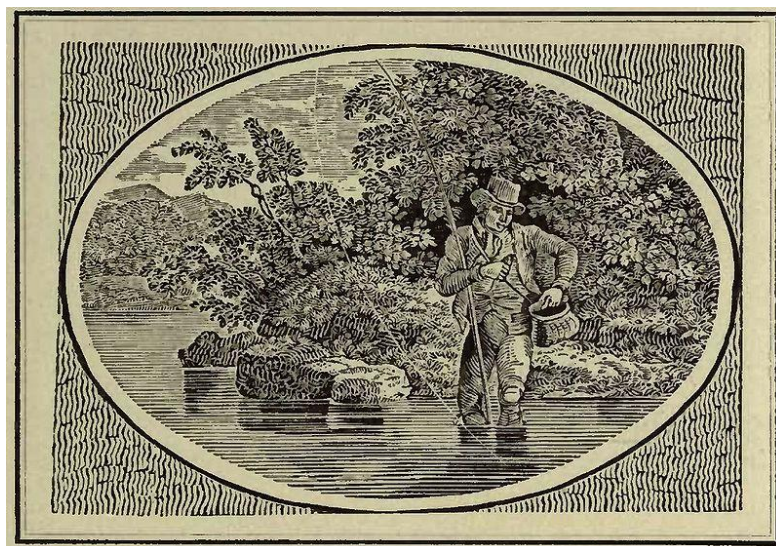
F. Barlow: Otok Ezop slúži dvom kňazom (anglické vydanie Ezopových bájok s jeho životom, 1687)

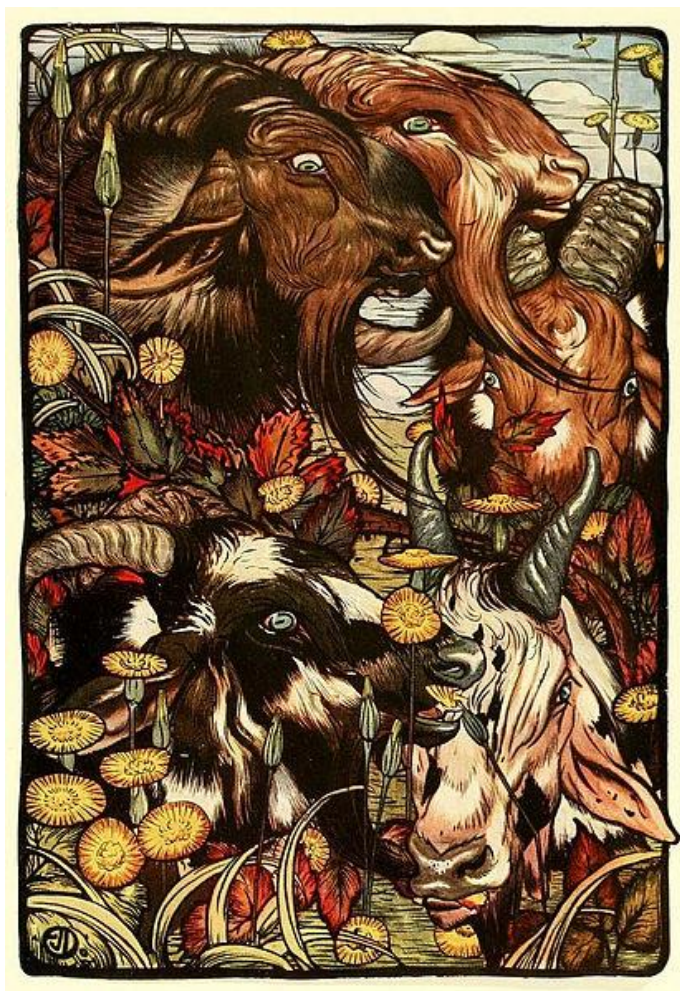
M. Gheeraerts St.: Páv a straka (lept, Ezopove bájky, 1567)

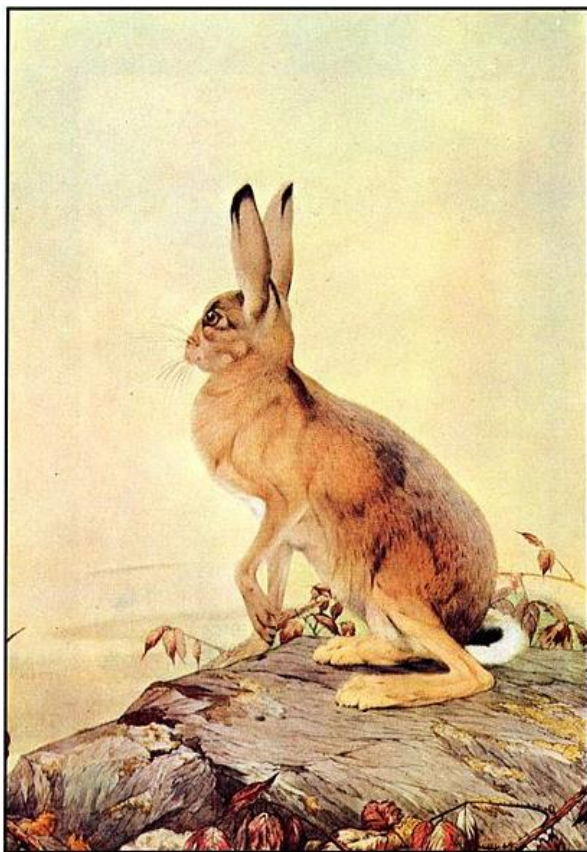
Podľa M. Gheeraerts St.: Opica núti mačku vytáhnovať orechy z ohňa (z ilustrácií k Ezopovým bájkam, 1630)

T. Bewick: Rybár a malá ryba (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1885)

E. J. Detmold: Kozy (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1909)

E. J. Detmold: Zajac a korytnčka (ilustrácia k Ezopovým bájkam, 1909)

J. Lada: O rybárovi (ilustrácia Ezopovej bajky)

ezoterizmus - z gr. esóterikos – „z vnútra“

1.poznanie ústnou formou podávané úzkemu okruhu zasvätených; pozri *mystéria; hermetika, okultizmus, mágia, alchýmia, zlato*, Dudák: *symbolizmus v architektúre; Thule; Schildknoten*

2.označenie vnútorných súvislostí, opak *exoterizmu*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Esoterismus>

Ezquerria Jeronimo - (†1733); španielsky barokový maliar; tvoril v Madride, kde sa tvoril v dielni Juana Carreno de Miranda; v čase vlády Felipe V bol jeho maliarom;; pozri *dvorní maliari, španielski maliari 18.st., španielski maliari 17.st., španielski maliari barokoví*

http://es.wikipedia.org/wiki/Jerónimo_Ezquerria

https://www.google.sk/search?q=Jer%C3%B3nimo+Ezquerria&espy=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&imgil=sot_yePplQK6qM%253A%253BD4YJy7OospAGdM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.ebay.com%25252Fitm%25252FAllegory-of-water-by-Jeronimo-Ezquerria-Classic-Spanish-Landscape-Art-Print-%25252F281569504042&source=iu&pf=m&fir=sot_yePplQK6qM%253A%252CD4YJy7OospAGdM%252C_&usg=_5KeXLICd_a3KFzQ14lxaCTVvvRA%3D&ved=0CDcQyjc&ei=YjraVMPgCMS2Ua3DgagG#imgdii=&imgrc=sot_yePplQK6qM%253A%3BD4YJy7OospAGdM%3Bhttp%253A%252F%252Fi.ebayimg.com%252F00%252Fs%252FNTQ4WDM1MA%253D%253D%252Fz%252F8vsAAOSw2s1Uvb2b%252F%2524_35.JPG%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.ebay.com%252Fitm%252FAllegory-of-water-by-Jeronimo-Ezquerria-Classic-Spanish-Landscape-Art-Print-%252F281569504042%3B191%3B300

J. Ezquerria: Alegoría vody

J. Ezquerro: Klaňanie troch kráľov (1700)